

Živel Kristus Kralj!

Svet noče kralja. Kralj je ljudem neodgovoren nosilec oblasti. Svet hoče svobodo, neodvisnost, neodgovornost.

Tisoči in milijoni so klicali po svobodi, narodi so se opajali ob tej kratki besedi. Desettisoče jih je padlo v borbah zoper kralja in na obalah Novega sveta so postavili mesto znamenja kraljevskih časti in oblasti soho boginje svobode.

Boginja svobode je bila posledaj malik sveta. Častili so ga narodi, uslužnjeni so mu bili poedici. Razvezali so same sebe vsake odgovornosti navzgor in delali po svoji ljubi prosti volji. Delali so tako starši, vzgojitelji, počeli isto vladarji in ob otroški samovolji je svoboda žela svoje uspehe, boljše neuspehe. Kdor je v vsem svoboden, ni nikomur odgovoren. Dejanja, dobra in slaba, presoja in ureja ali neureja sam. Če je takih samo sto, ki v skupnosti vsak po svoje urejajo, nastane zmeda, če jih je tisoč, zmešnjava, če jih je milijon, nastane vihar nered. To se je zgodilo in boginja svobode je praznovala svoj triumpf, razprt in razravan. V svetu je vstal tak nered, da ga nihče prav preprečiti ne more.

Množice same in vladarji teh množic, ki jih prav za prav množice vladajo, iščejo izhoda iz zagate. Treba je nazaj vpostaviti red, treba je nered zatreti.

Učili so pogrešeno, da je oblast iz ljudstva. Izpostavili so jo ljudski samovolji in igri nerazsodnih mas, ki so jo vodili sebični demagogi in jo tirali v boj zoper oblast, če demagogom ni sledila. Oblast je postala v tej igri žoga, ki so jo premetavali sem in tja, oblastniki so postali ljudje brez časti. Da so sebi ohranili oblast in moč, so stregli demagogom, preko katerih je ljudstvo izročalo oblast.

Vse skupaj je bilo končno le nepoštena igra nepoštenih ljudi. Ne! Oblast ni iz ljudstva! Vladar jo nima od njega. Vladar ljudstvu odgovoren ni in biti ne sme. Vladar mora biti svoboden od ljudskih demagogov.

Oblast je od Boga. Njemu je zato odgovorna. V večnih temeljih je zasidrana. Ljudski samovolji in trenutnemu razpoloženju ne sme biti izpostavljena. Vladar mora ukrepati po svoji vesti in po božjih zakonih. Najvišji vladar je tako Bog. Najvišji Kralj je Kristus. Njemu je izročena vsa oblast v nebesih in na zemlji.

Mi vemo, da je tudi za sodobno družbo edina rešitev, da se vrne iz samo zaljubljenosti nazaj k Bogu in Kristusu. Red in harmonija v družbi je možna samo ob spoštovanju Njegovih postav, Njegovih nauk ter Njegovega zgleda.

Oblast je od Boga. Dana je Kristusu Kralju. Oznanjujemo ga svetu in z veseljem ga sprejemamo sami z vzklikom:

Živel Kristus Kralj!

Viničarski tabor pri Kapeli

Strokovna zveza viničarjev — ZZD, kot prirediteljica Viničarsko-delavskega Tabora pri Kapeli, naznanja vsem, da se **TABOR pri KAPELI** ne bo vršil v nedeljo 30. julija, ampak se prestavi na nedeljo dne 13. avgusta t. l., in se vrši takrat v istem kraju in času ter z istim sporedom.

**„Naši podjetnosti“
bomo račune poravnali**

Predobro se zavedamo: proletarski narod smo. Vsa dolga stoletja so nas drugi izkoriščali, drugi izmозgavali. S svojim znojem smo nekdanj tujcem gradili gradove, sedaj palače in tovarne. Oni, ki so sedeli po gradovih, niso poznali našega jezika — in ne naše narodne duše. To ljudstvo, ki jim je služilo in zanje garalo, so zato celo prezirali in zaničevali. Na nje so pošiljali svoje valpte in dotikali so se jih le z bičem. Ti danes po tovarnah vsaj mnogi med njimi — so jim duhovno enaki. Ali z ljudstvom nikoli niso bili eno, ker so tujega porekla ali pa so se radi blagoslova v častni sreči prevzeli in so borni narod izdali.

Slovenski narod po svojem delavskem stanu tako v premnogih slučajih doživlja, da tisti, ki jim narod ustvarja z delom ogromne vrednote, hodijo svoja protinarodna, protiljudska pota in podpirajo vse — vede ali nevede — kar je protiljudskega po mišljenju in po čustvovanju. Tako nenehoma opazujemo, kako tako imenovana »slovenska podjetnost« podpira kljub vpitju o razredni opredeljenosti tujo marksistično propagando. Ta »slovenska podjetnost« meče naše najboljše na cesto, v službo pa jemlje 100% internacionalne marksiste. Naseda rade volje in brez odpora njihovi prozorni taktiki in podpira vsaj s pasivnim zadržanjem njihovo razkrajalno delo.

Večinoma delajo to podjetja zavestno, po preudarku, včasih po zmoti radi premajhnega poznanja naših prilik in

premajhne zraslosti z narodom samim. Mi v teh časih to jako občutimo. Mi proti taki podjetnosti vstajamo z opomini, svarili in protesti. V imenu naroda kot stan zahtevamo, da je podjetnost s stanom in z narodom.

Mi smatramo, da je marksizem za človeka židovska iznajdba in tuja navlaka. Za nas pomeni zajedalca na zdravem razvoju stanu in naroda. Kdor ga podpira, je njegovega razkrajanja sokriv.

Zato ni prvič, da smo smatrali za svojo dolžnost tudi podjetnika na naši zemlji opozoriti, da je njegova dolžnost, da je z narodom in njegovimi, nacionalnimi pokreti ne pa z marksizmom. Tako smo pisali tudi sledeče pismo:

»AVTOMONTAŽA« D. D.
Ljubljana

Mislamo, da smo kot narodno strokovni pokret dolžni, da Vas opozorimo na sledeče:

Obveščeni smo, da so v Vašem podjetju zaposleni izključno delavci z marksistično orientacijo. Zadnji dve leti je bil edina izjema član naše organizacije Omeje Franc, ki ste mu pa Vi dne 8. t. m. nadomestila brez navedbe vzroka odpovedali službo. Istočasno nam je bilo sporočeno, da je ostalo delavstvo Vašega podjetja nemoteno in nekažnjeno psovalo našega člana s psovkami kakor »Koroščeva svinja« »farški podrepnik«, »izdajalec« itd.

V Vašem podjetju so bili v noči od 7. do 8. t. m. raztreseni tudi protidržavni letaki, v katerih se napada naše narodno in

naše državno politično vodstvo. Mi smo vso zadevo v celoti prijavili policijski upravi v Ljubljani.

Z ozirom na gorenje dejstvo smatramo za svojo resno dolžnost, da Vas opozorimo, da je z nacionalnega stališča popolnoma pogrešeno, da podjetje odpušča edinega delavca, organiziranega v narodni organizaciji ZZD, da se tam nekažnjeno vrši akcija proti državnim interesom in da se psuje s strani marksističnega delavstva pripadnika nacionalne organizacije.

Mislamo, da se vse to ni dogajalo z vednostjo podjetja in Vas zato o tem obveščamo. Prosimo Vas ob tej priliki, da odpoved Omeje Francu prekličete in da poskrbite, da bo Vaše podjetje v nacionalnem oziru neoporečno. V slučaju, da bi bila naša prošnja brezuspešna, bomo prisiljeni za varstvo nacionalnih interesov k nadaljnjim korakom.

Mi odgovora na to še nismo prejeli. Verjamemo, da ga tudi ne bomo. Že lepo število dni je vmes poteklo. Tudi že nekateri drugi so storili enako. Toda mi rečemo, da nič od tega ne bo pozabljeno. Naša kartoteka »naše podjetnosti« je v tem oziru točna. Čez leta bomo obrnili stran in takrat bomo račune zaključili tako, kakor to terjajo interesi delavskega stanu katoliškega proletarskega naroda.

Naša kartoteka je točna in mi smo prijatelji čistih računov. Tudi »naši podjetnosti« bomo račun poravnali tako gotovo, kakor je delavstvo več kot delodajalec in narod več kot njegovi izkoreninjenci.

Kričanje o plačah

Združeni socialisti, ki so bili vrženi iz uprave naše Delavske zbornice, neprestano hujskajo po sestankih ter po svojem časopisju zoper sedanjo zbornično upravo, ki je v rokah ZZD.

Zakaj hujskajo, smo že opetovano pokazali. Ni jim za delavstvo. Zase jim gre. Nalivna peresa za 600, 750 din, enkratne deputacije za 40.000.— din, izginuli inventar, kakor radio aparati, skioptikoni itd. ter skoro 1.000.000 podpore za njihovo razdiralno delo so tozadevno zadosti zgovorne priče. To pa še ni vse. Bomo preteklost socialističnega gospodarstva še podrobneje osvetlili. Gg. socialisti, ne bo Vam v čast.

Hudo se razpihujejo ti socialisti tudi o plačah novih uslužbencev pri Delavski zbornici, ker so ti uslužbenci člani ZZD. Neprestano ponavljajo, kakšno plačo ima novi tajnik zbornice tov. Hafner, kako je plačan referent tov. Preželj, kake prejemke ima gdč. Bokalo.

Nič pa ne povedo, da so oni sami uvedli v zbornici take plače za svoje ljudi seveda. Da bi kedaj člane ZZD smelo zanimati, da bodo z njimi enakopravni, o tem se jim seveda ni sanjalo. O plačah svojih ljudi, ki so za delavski stan tako bore malo naredili, so seveda tudi previdno molčali. Tudi to ne povedo, da so pri lepih plačah mnogi lenuharili in samo 6 urni delovni čas v zbornici uporabljali za vse kaj drugega samo ne za zbornične posle in za obče koristi vsega delavstva. Tako so se v tem oziru razvabili, da se tudi pod novo upravo niso mogli temu odpovedati. Tako je bila sedanja uprava prisiljena, da je morala za red in točnost v poslovanju za kontrolo o vršitvi službenih dolžnosti nastaviti posebne paznika. Ni to častno in ni prijetno, toda nova uprava je to morala storiti, da je zavarovala koristi vsega delavstva, ki zbornico vzdržuje in uradništvo plačuje.

Pripominjamo še, da peza vsega zborničnega dela v glavnem sloni na treh novih uradnikih: Hafnerju, Prezelju in Bokalovi. Ti trije morajo opravljati dolga brezplačna nadurna dela, da poslovanje teče v redu. Zakaj tako, je iz tega, kar smo zgoraj povedali, jasno.

Sedaj še povemo, kar nasprotniki vedno pozabijo povedati. Namreč tole: Plače uradnikov D. Z. so združeni socialisti uredili sledeče:

mesečno Din, izobrazba
Uratnik Filip » 4.900.—, sred. šola.

Stanko Jurij »	3.520.—, sred. šola.
Golmajer Franc »	3.520.—, ljud. šola.
Marinček Anton »	3.520.—, gimnazija
Štukelj Ciril »	3.520.—,
Vizjak Avgust »	3.020.—,
Čeranič Mara »	2.100.—,
Puc Anica »	2.100.—,
Žitnik Štefi »	1.700.—,
Pitako Tilka »	1.700.—,
Simonič Rudi »	1.980.—,
Čeh Alojzij »	3.020.—,
Krištof Terezija »	2.100.—,
Petršek Pavla »	1.700.—,
Vodopivec Jakob »	1.200.—,

Tako, kdor prebere te številke, vidi, kako neumno je kričanje nasprotnikov o zelenih koritarjih. Pri višji sposobnosti in izobrazbi pri intenzivnejšem delu, pri večji odgovornosti novih uslužbencev je uprava za sedaj tudi zanje določila enake, delno pa še manjšo plačo, kot jo imajo stari nastavljeni. Tako ima tov. Hafner, tajnik, bivši šef ministrskega kabineta, s polno univerzitetno izobrazbo isto plačo, kot jo je imel in jo še ima bivši tajnik g. Uratnik. Tov. Prezelj, ki vrši poleg službe referenta še službo tajnikovega namestnika, ima 80.— din več kot ostali referenti. Gdč. Bokalo je plačana kot najslabša njihova uradnica.

Kričanje socialistov o visokih plačah novih uslužbencev je torej obsodba njihovega lastnega bivšega gospodarstva. Mi se tej obsodbi pridružujemo. Za sedaj smo vezani na stari proračun, ki so ga sprejeli že združeni (Nadaljevanje na drugi strani.)

»BOG ŽIVI«!

Svet v frontah

GDANSKA FRONTA

Poljaki pravijo, da bi nemški poskus, da se priključi Gdansk k Nemčiji, smatrala Poljska za kršitev pravnega in političnega stanja. Poljska bi bila v tem primeru prisiljena takoj storiti potrebne ukrepe in bi ostro nastopila proti takšnemu dejstvu. Mnenje vse Poljske je jasno obrazloženo po maršalu Smagli Rydzu. Njegova izjava pomenja tudi zadnjo besedo Poljske.

SREDOZEMSKA FRONTA

Na tej fronti je bilo nekoliko živahno, toda za enkrat samo v časopisju. Turški listi so namreč objavili težnje Turčije, da se ji vrnejo dodekaneški otoki, ki so last Italije. Italijansko časopisje je odločno odgovorilo, da o tem ne more biti govora in je tudi poudarilo, da je imela Italija prav, ko je v prividu takšnih turških teženj pravočasno ugotovila to očitno in na otoku Lerosu ustanovila mogočno letalsko oporišče.

ZAROTA PROTI FRANCU

V Španiji so odkrili zaroto proti generalu Francu in je bil zaradi tega aretiran general Jagre in general Queipo del Lano odstavljen kot komandant II. španske armade.

SOVJETSKA FRONTA

Pogajanja med Anglijo in sovjetsko vlado so se brez uspehov nadaljevala, tako, da prevladuje vtis, da niti eden niti drugi nima resne volje, priti do kakšnega obveznega zaključka. Spričo tega dejstva prihajajo do spoznanja, da se bo morda evropsko ravnotežje med obema taboroma še najlažje vzpostavilo, ako sovjetska Rusija ne sodeluje, tembolj, ker očitno ne mara sodelovati in ima glede evropske krize svoje lastne račune. Pogajanja v Moskvi pa so imela to dobro, da so razodela, da sovjetska Rusija ne bi imela iskrene volje braniti poljske meje, pač pa, da ji je mnogo na tem, da pripravi vse, da zasede ob prvi priložnosti baltske države.

AMERIŠKA FRONTA

Za položaj v Zedinjenih državah severne Amerike je značilno, da se Roosevelt ni posrečilo pridobiti senat za to, da sprejme novi nevtralnostni zakonski osnutek, ki bi bil Ameriki omogočil, da v primeru izbruha vojne v Evropi, s pridom pride na pomoč demokratičnemu taboru Anglije in Francije na ta način, da bi mu — in izključno samo njemu — prodajala vojne potrebščine. Roosevelt bo moral premagati še velike težave, preden bo zmagal s svojo zunanjepolitično črto.

FRONTE V AZIJI

Pogajanja med Anglijo in Japonsko so končno vendarle privedla do uspešnega zaključka in je Anglija sprejela japonsko stališče, kar bo izrednega pomena za usodo Kitajske.

BOJI NA MANDŽURSKI MEJI

V oblasti Momomhana v Mandžuriji se razvija vedno hujša borba med japonsko-mandžurskimi in mongolsko-sovjetskimi četami. Poročila, ki prihajajo iz Hsingkinga, trdijo, da so mongolsko-sovjetske čete izvedle nekoliko poletov, ter da so tri ure bombardirale mandžursko-japonske položaje ter so nato mongolsko-sovjetske čete prešle v zaporedne napade zlasti ponoči. Glavni napad, ki so ga podpirali tanki in močan topniški ogenj, je bil na položaje pri Balshangerju in okoliške vrhove pri Norsu. Mandžursko-japonsko topništvo je odgovorilo prav tako z močnim ognjem. V teku borbe sta bili zelo aktivni tudi večji letalski eskadri z obeh strani.

BOJI NA KITAJSKEM

Delavnost kitajske vojske med Nankinom in Sanghajem se je raztegnila že na sam Sanghaj, ki je preživel najhujšo borbo po dveletni zasedbi od japonske vojske. Kitajska četrta armada je razvila izredno močno delavnost okrog Vusunga in Fenčien ter vse doli do Hangčoa, kjer kar mrzoli četnikov. Okolica Sanghaja je v stalni nevarnosti in japonske čete smejo iti tam le v večjih skupinah ter z motoriziranimi oddelki.

(Nadaljevanje s 1. strani.)

socijalisti. Z novim proračunom bo pa nova uprava D. Z. pač morala upoštevati to kričanje socialistov o visokih plačah njihovih lastnih ljudi in jih spraviti na tako višino, da bodo v skladu s splošnimi interesi delavstva in z njegovimi življenjskimi pogoji. Uprava se je s tem vprašanjem itak že pečala. Treba bo za delavstvo štediti. Z novim letom bo zato stopil v veljavo novi proračun v znamenju varčevanja pri osebnih izdatkih in povečanje izdatkov za splošne delavske interese. V tem oziru nam je tudi kričanje marksistov in združenih socialistov zelo dobrodošlo. Hvala Vam zanje!

Delavska zbornica za monopolne delavce

V zadnji številki »Slovenskega delavca« smo poročali, da se je v Belgradu vršil v osrednjem tajništvu Delavskih zbornic posvet monopolnega delavstva, da predlaga in da svoje pripombe k vsem pravilnikom, ki urejajo službeno razmerje monopolnega delavstva.

Na predlog tobačnih delavcev, ki so organizirani v ZZD, je ljubljanska Delavska zbornica izdelala svoje predloge za revizijo določb sedaj veljavnih predpisov, ki urejajo službeno razmerje in starostno zavarovanje monopolnega delavstva in so bili ti predlogi na imenovanem posvetu tudi sprejeti ter je dala monopolna uprava zagotovilo, da bo predloge upoštevala in jih vnesla v nove pravilnike.

Predvsem objavljamo predloge načelnega značaja, ki so sledeči:

I. Ker želi uprava državnih monopolov urediti službeno razmerje monopolnega delavstva za daljšo dobo let, naj se zahteva izdaja prečiščenih in dopoljenih tekstov iz vseh pravilnikov, zlasti pa:

pravilnika o delu monopolnih ustanov,

pravilnika o zaslužkih stalnih monopolnih delavcev, pravilnika o opravičilu stroškov za službena potovanja in pravilnika podpornega fonda delavcev monopolnih ustanov.

Pri sestavi definitivnega teksta teh pravilnikov naj se polaga največjo pažnjo na jasnost in nedvoumnost in naj se v vsakem pravilniku dostavi še posebna določba sledeče vsebine:

»V slučaju, da bi dopuščale posamezne odredbe tega pravilnika različno tolmačenje, se ima dotične odredbe tolmačiti v prilog delavstvu.«

II. S predpisom novih pravilnikov se mora končno javno rešiti tudi vprašanje izjednačenja starih miloščinarjev z upokojenci po novem pravilniku o pokojninskem skladu stalnih monopolnih delavcev.

Ker novoustanovljeni pokojninski sklad stalnih monopolnih delavcev ne more prevzeti v svoje breme izplačilo razlik med miloščinami in novimi pokojninami, naj se predvidi s posebno določbo, da gredo vsi izdatki za nove pokojnine miloščinarjev v breme uprave državnih monopolov.

III. Všteti let nestalne in sezone, kakor vojaške službe (kadrovske in prekadrovske) je ena glavnih zahtev vseh monopolnih delavcev. Ker so ob raznem času veljali različni pravilniki, so bili delavci nekaj časa nestalni, sezonski, nato stalni ter jim ob prevzemu na nov pravilnik o pokojninskem skladu ni bila všteta vsa službena doba. Enako se po sedaj veljavnih pravilnikih onim delavcem, ki so po 1. IV. 1936. postali stalni, zamore vračunati največ pet let nestalne službe in še to le proti doplačilu.

V novoustanovljeni pokojninski fond je votirala država kot osnovno glavnico Din 20.000.000.— in se je oprostilo vse stalne monopolne delavce doplačil v pokojninski fond za nazaj.

Vstavi naj se predlog, da se vračuna monopolnim delavcem vsa leta nestalne, sezone in vojaške službe za odmero pokojnine brez doplačila, za kar naj votira finančni minister s posebnim pooblastilom v finančnem zakonu za leto 1940/41 odgovarjajoč znesek. Ta znesek naj se vloži kot dodatna osnovna glavnica v pokojninski fond.

Mi vstajamo in vas je strah

277 obratnih zaupnikov

je bilo po dosedanjih poročilih izvoljenih na listah ZZD. 197 zaupnikov je to več kot lani, a komaj polovica volilne borbe je za nami.

Napredujemo! Raste naše število, raste naša moč, zraslo je tudi naše delo! Številke to govore.

Bliža se končni poraz marksizma in zmaga našega pokreta. Le v velikih obratih, kjer se delavstvo nahaja v masah, še marksisti s svojimi frazami in neznoznanim terorjem drže delavstva na svoji strani. Toda tudi tam zljajo vedno večje razpoke, tudi tam počasi pa sigurno prodira naša miselnost in naš pokret!

Še nekaj let, še nekaj borbe in dela in slovensko delavstvo bo naše. Vse

pisanje nasprotnikov, vse laži in demagogija ne bodo spremenile našega dela, ne bodo spremenile naše smeri in ne bodo uničile naših uspehov.

Rastemo! Še pred 3 leti so rekli, da smo mrtvorajeno dete. S posmehom so se ozirali na nas, z zelenimi faršimi podrepniki so nas zmerjali. Čas je prinesel svoje. Postavil je na laž tiste, ki so trdili, da nismo življenja zmožni. Nekdaj so s posmehom gledali na nas. Danes se nas boje. Danes zbirajo svoje razkropljene čete proti nam, danes hrumijo, lažejo, ker resnice govoriti ne morejo in nočejo. Danes lahko rečemo svojim nasprotnikom s ponosom in zavestjo, da smo na pravi poti!

Mi vstajamo in vas je strah!

Rudolf Smersu:

Dr. C. Žebot: Korporativno narodno gospodarstvo

Mi mladi smo že zgodaj spoznali, da liberalni gospodarski sistem ne more biti pravi, človeštvo osrečujoči, gospodarski sistem. Čitali smo knjige o gospodarstvu, opazovali vse nove pojave na tem polju, študirali in debatirali o novih strujah in sistemih. Zlasti sta bili predmet našega študija obe papeževi socialni okrožnici, zlasti druga, ki govori o korporacijah. Študirali smo tudi boljševisko gospodarstvo, ki se je pozneje izkazalo za navadno državno kapitalistično gospodarstvo, s katerim se širokim slojem ljudstva socialna blaginja ni prav nič povečala, ampak nasprotno še poslabšala. Z istim zanimanjem smo študirali fašistično korporativno gospodarstvo in druge poizkuse v tej smeri. Žal, da zlasti o tem sistemu nismo imeli primernih knjig.

Danes je eden teh mladih delavcev — dr. Ciril Žebot — napisal obširno knjigo o tem predmetu. Knjiga ima naslov: Korporativno narodno gospodarstvo in jo je založila Družba sv. Mohorja v Celju. Knjiga ima preko 300 strani in pomeni v zadnjih letih poleg dr. Gosarjevega dela »Za nov družabni red«, največje naše znanstveno gospodarsko delo.

Knjiga ima najprej spremne misli profesorja Francois Perroux ter predgovor, ki ga je napisal profesor Francesco Vito. Nato opisuje dr. Žebot zgodovinsko pot dosedanjega korporativizma ter različne vidike sodobnega korporativizma. Naslednjih 100 strani je posvečenih fašizmu, ostalih 200 pa korporativnemu narodnemu gospodarstvu.

Poglavje o fašizmu je silno zanimivo, ker ga je dr. Žebot orisal od vseh strani. Popisal je zgodovino in ideologijo fašizma. Točno je popisal fašistične države ter njihove vplive na človeka, narod in državo, pojasnil njeno totalitarno načelo in načelo državne vrhovnosti ter končno orisal tudi fašistično državno-pravne reforme.

Nato preide dr. Žebot na korporativizem v zvezi s fašistično korporativno pravo,

zlasti točno popisuje zgradbo korporativnega reda, kategorij in sindikatov. Posebno poglavje ima o sindikatnih organizacijah, kar je za nas, ki se pečamo z delavskimi in nameščenskimi vprašanji, še posebno važno. Nato popisuje korporativno organizacijo in ministrstvo za korporacije ter kazensko pravno zaščito, korporativno dejavnost, posvetovalno in spravno delovanje korporacij.

Za mnoge, ki jih gospodarska in socialna vprašanja ne zanimajo toliko kot ideološka in državno pravna vprašanja, bo gotovo prvo poglavje bolj zanimalo kot drugo. Dočim bo drugo poglavje zanimalo tiste, ki se brigajo za socialno gospodarsko vprašanje.

Drugo poglavje ima naslov: »Korporativno narodno gospodarstvo«. V tem poglavju pa ni obdelano korporativno narodno gospodarstvo, kot se pojavlja danes v raznih državah, ampak je obdelano italijansko korporativno narodno gospodarstvo. Zanimiv je zlasti odstavek o organizacijah in urejanju proizvodnih činitelev. Tu je govora o razmeščanju delavskih sil, o urejanju industrijskih razvoj in o pravni ureditvi podjetniških zvez. Iz teh odstavkov vidimo, da je korporativno narodno gospodarstvo načrtno gospodarstvo. To gospodarstvo ureja tudi cene in kredit organizacij, zasebno in socialno zavarovanje itd. To gospodarstvo ima vpogled tudi na razdeljevanje narodnega dohodka ter na konzumno, agrarno in finančno politiko države.

Končno podaja dr. Žebot poizkuse teorije korporativnega narodnega gospodarstva ter poizkuša napraviti sintetično sliko korporativnega narodnega gospodarstva.

Mi vsi, ki smo svoje sile posvetili socialnemu preporodu slovenskega naroda in jugoslovanske države, smo novega, temeljitega in lepega dela dr. Žebota iskreno veseli. Želimo, da nadaljuje s študijami gospodarsko socialnih razmer po svetu ter ob tem študiju najde novih pobud za

reševanje slovenskih in jugoslovanskih socialno gospodarskih problemov.

Naj zaključimo z besedami dr. Žebota: »Jugoslavija v novem svetu, zavesti in volje, ki jo obdaja, ne sme stati prekrižanih rok! Mladina bo to razumela.«

Resnično, mladina to razume, zlasti mladina, ki je v ZZD.

Spored kongresa RK v soboto in nedeljo

Sobota, dne 29. julija.

- 8 Mladinska pobožnost na Stadionu.
- 9 Zborovanje KA za inteligenco v Delavski zbornici.
- 10 Zborovanje narodnostnih skupin po raznih dvoranah. — Slovensko zborovanje v dvorani Uniona.
- 15.30 Sklepno študijsko zborovanje v Unionu. Poročilo o delu študijskih dni, objava in sprejetje resolucije.
- »Igra o božjem kraljestvu« na Stadionu. Po koncu igre na Stadionu pete litanije Matere božje.

Nedelja, dne 30. julija

- 9 Na Stadionu pontifikalna maša s pridigo.
- 14 Spreved verskih organizacij na Stadion. Poziv zastopnikov narodov na bratsko sodelovanje v kraljestvu Kristusovem. Prenos Najsvetejšega iz župne cerkve sv. Cirila in Metoda na Stadion. Pete litanije Srca Jezusovega, posvetitev, zahvalna pesem, blagoslov in Povsod Boga.

Druge prireditve na kongresu

1. Razstava o komunistični propagandi v Španiji v dvorani Akademskoga doma, Miklošičeva 5.
2. Razstava sodobne cerkvene umetnosti pri uršulinkah.
3. Duhovni koncert v cerkvi sv. Petra.

Naša borba - naša rast

Iz centrale

Obveščamo vse člane in krajevne organizacije, da se je centrala ZZZD preselila v palači Delavske zbornice iz dosedanjih prostorov v Čopovi ulici 1 v nove prostore na Miklošičevi cesti 22/II. nadstropje, kjer se nahaja tudi uredništvo in uprava »Slovenskega delavca«. Dopise za centralo in »Slovenskega delavca« naslovite na poštni predal 375 v Ljubljani. Naša telefonska številka je 35—29.

TRI NOVE PODRUŽNICE ZZZD

Ljutomer

V nedeljo 16. t. m. se je vršilo v Viničarskem domu zborovanje ljutomerskega delavstva iz vseh strok. O pomenu strokovne organizacije ZZZD je poročal centralni tajnik tov. Rozman Peter iz Maribora. Izvolil se je pripravljalni odbor, ki bo vodil poslovanje organizacije do občnega zbora.

Vuhred

Lesni delavci iz vseh okoliških podjetij so se v nedeljo 23. t. m. zbrali na sestanku v gostilni Zgornji. Tajnik centrale ZZZD tov. Rozman Peter je navzočim orisal klavirni položaj, v katerem danes zlasti lesno delavstvo živi samo radi tega, ker ni organizirano. Delavci so govorniku odobrili zlasti trditve, da je strokovna organizacija isto kot vsakdanji kruh. Zato so sklenili organizirati se v ZZZD ter so si izvolili pripravljalni odbor. V ta odbor so postavljeni tovariši, ki nudijo popolno jamstvo, da se bo pokret ZZZD v teh krajih dosledno razširil in usidral.

Dravograd

V gostilni »Planinka« smo imeli v nedeljo 23. t. m. važen delavski sestanek. Odločili smo se organizirati, ker drugače vidimo, da ni rešitve. V naši rafineriji vlada poseben plačilni sistem. Več kdo dela, manj zasluži. Vseeno, se dela polno celo mesec dni, ali celo nadure, plače nad neko od podjetja določeno višino se ne da doseči. Če ima delavec več ur, ima pa zato manjšo mezdo. O pomenu in borbi strokovne organizacije je poročal tov. Rozman, strok. tajnik iz Maribora. Vsi smo se odločili za organizacijo ZZZD in smo si izvolili tudi poseben odbor.

Bohinjska srednja vas

Čeprav smo zapuščeni in odrezani od sveta, ker se nahajamo v oddaljenem obmejnem kraju, kjer ni nobene industrije in je zaradi tega položaj tukajšnjega delavstva silno težak, se naša krajevna organizacija lepo razvija.

Naši delavci so v glavnem zaposleni pri javnih cestnih delih in regulaciji hudournikov in zato njihov zaslužek odvisen od tega, koliko je določenega kredita za ta javna dela. Zaradi tega gre tudi stremiljenje naše organizacije predvsem za tem, da ostanejo ti krediti neokrnjeni in se s tem delavcem našega kraja ohrani zaslužek. Razen tega je kajpada potrebno, da pride do skladnega delovanja med delavstvom in organi oblasti, ki ta javna dela vodi.

V soboto dne 22. t. m. smo imeli v dvorani občinskega doma dobro obiskan članski sestanek, na katerem je poročal o delu in pomenu organizacije, nalogah obratnih zaupnikov, in vlogi Delavske zbornice zastopnik centrale tovariš Breznik. Njegovim izvajanjem smo sledili z velikim zanimanjem in sklenili, da pri vseh delovnih skupinah izvolimo obratne zaupnike na kandidatni listi ZZZD, ki bo v stanju štiti delavske interese.

Murska sobota

Letos prvič smo dobili v naši tovarni perila, prave in zakonito izvoljene delavske obratne zaupnike. Dosedaj smo imele delavke svoje zaupnice in podjetnik svoje, kar je očitno nasprotje z zakonitostjo. Dne 20. t. m. smo imeli volitve in smo ZZZD imeli samo svojo listo. Po volitvah se je vršil članski sestanek v delavskem domu, kjer je govoril tov. Rozman Peter. Pozivamo vse naše tovarišice, da se trdno držijo svoje strokovne organizacije, zlasti pa, da so vedno v redu s svojo članarino. Organizacija more biti samo tedaj močna, ako se vsak član zaveda do nje svojih dolžnosti, ne pa samo koristi, ki jih pričakuje.

Celje

V podjetju Rudolf Stermecki so bile volitve delavskih obratnih zaupnikov. JSZ-arji, ki so vedno toliko kričali in obrekovali nas, niso imeli korajžje, da bi letos postavili svojo listo. Tako je bila izvoljena samo naša lista in smo s tem dobili ZZZD vse zaupnike.

Maribor

V tkalnici Erlich so bile tudi že volitve delavskih obratnih zaupnikov. Druga leta sploh ne bi zmogli toliko barv; koliko kandidatnih list, raznih frakcij, se je tu postavljalo! Delavstvo pa vendarle prihaja do prepričanja, da delitev moči ni dobra reč. En delavski stan je, zato bodi tudi samo ena delavska strokovna organizacija. Potem bo moč. Letos pa so delavci te tovarne odklonili rdeče in bele ter so se izrekli samo za listo ZZZD. In s tem smo mi dobili vse zaupnike. K taki pameti tega delavstva je samo iskreno čestitati.

Litija

V petek 21. jul. t.l. so se pri nas vršile volitve delavskih obratnih zaupnikov in je nova podružnica ZZZD dobila 3 zaupnike. Združena opozicija rdečih, plavih in drugih pa 5 zaupnikov. Ker je naša podružnica ZZZD šele pred nekaj tedni zopet začela svoje delo pod novim odborom, je to za njo prav zadovoljiv uspeh.

V soboto se je prvič sestal na seji naš novi odbor. Na seji je bilo sklenjeno, da se odbore seje vršijo vsaki mesec, in sicer drugo nedeljo v mesecu po prvi maši ob 7. uri zjutraj — v dvorani Ljudskega doma. Nadalje je bilo sklenjeno, da se bo začela članarina pobirati s 1. avgustom, in sicer mesečno po 7 din. Ker gre naša organizacija ZZZD s ponosom in zavednostjo na delo za izboljšanje delavskih pravic in v splošno korist delavstva, pozivamo delavstvo, da se organizira v naši ZZZD.

Jarše — Induplati

Dne 21. t. m. smo imeli volitve obratnih zaupnikov v podjetju Induplati v Jaršah. Vloženi sta bili dve listi. Bela in naša ZZZD. Naši člani in članice so radi terorja belih marksistov s strahom prihajali na volišče. To je imel priliko videti tudi zastopnik DZ, ki je moral cel dan posredovati in zahtevati, da ni prišlo do večjih izbruhov sovraštva iz strani zaslepljenih belih sodružic in sodrugov.

Energično in nepristransko uveljavljanje zastopnika DZ ni šlo v račun volilnemu odboru, še prav posebno predsedniku, ki je, videč, da se nakane belih ne bo dalo izpeljati na račun poštenih in značajnih volilcev ZZZD, zagrozil zastopniku DZ, da ga bo vrgel ven. Koliko je uspel in kaj so si s tem pridobili beli, so kaj kmalu imeli priliko videti in slišati. Tudi pri štetju glasov je zastopnik DZ podučil predsednika volilnega odbora, da cele glasovnice ZZZD niso za v koš. Požrtvovalnost in pogum v takih razmerah je lahko v zgled vsem ostalim. Umazani borbi z ljudmi, ki pljuvajo in mažejo vse, kar pripada naši katoliški skupnosti, pridobiti 16 glasov več, je velik uspeh, na katerega smo lahko ponosni. Tovariši, tovarišice! Le tako naprej, saj ni več daleč čas, ko bo zmaga samo naša!

Ramnik

Prišel je od belih in rdečih težko pričakovani dan volitev. Že več časa naprej so napovedovali marksisti, da zelencev tokrat ne bo nihče volil in da bodo volitve likvidirale vse zeleno seme v Titanu. Ali vračunali so se, zeleno seme je v ognju kvant in laži dobro držalo in dokazalo, da je ZZZD našemu delavcu svetinja, katero bodo čuvali in branili do konca. Za zaupnika je bil izvoljen naš agilni tovariš predsednik Dolenc, ki bo s svojim stvarnim in poštenim delom na programu ZZZD pridobil vse pošteno delavstvo v tovarni Titan. Vsem tovarišem kličemo: Delajte za ZZZD, da pridemo potom nje do svojih pravic!

Trbovlje

Odkod grožnje. Na sestanku 26. VI. t. l. je med drugimi predsednik JSZ pozival vse navzoče, da pristopijo vsi v novo se snujočo ZZZD. Izjavil je tudi, da bo skrbel samo še za likvidacijo JSZ v Trbovljah. Članstvo je vse to vzelo z odobravanjem na znanje. Zdi se, da se je tov. predsednik zopet premislil, ker je sklical še en sestanek JSZ, na katerega je povabil predsednika centrale JSZ iz Ljubljane. Na tem sestanku je izjavil, da vztraja JSZ v Trbovljah naprej. Sklenilo pa se je tudi,

da tukajšnjo ZZZD ne bodo napadali.

Zadnja »Del. pravica« objavlja iz Trbovelj napade in razne grožnje. Ali veljajo te grožnje tudi tov. Križniku, ko je na znanem sestanku pozival vse, naj pristopijo v ZZZD? Ali bi se ne dalo v dopisniku objaviti stvari, s katerimi grozi drugim? Res smo radovedni od kod take grožnje in neresni dopisi.

Materiala je dovolj, da bomo udarce lahko vračali. Seveda komu v korist. Zato mu svetujemo naj ostane lepo miren. Toliko za danes.

Preska

Vsadili smo veliko dobrega semena v naše članstvo pri mesečnih sestankih v času sezone. Sedaj nam je pa zmanjkalo vse delo pri cesti Št. Vid — Jeperca in na stavbah je tudi že skoro vse končano za letos. Toda, tovariši, mi se bomo zbirali še bolj, ko bomo imeli časa dovolj, da se med seboj izobražujemo. Tudi naš list hočemo obdržati čez zimo, čeravno ga bomo težko plačevali, ko ne bo zaslužka. Spomladi, ko se zopet delo stavbincev začne, pa polni novega navdušenja med sodelavce, da jih pridobimo v naš krog.

V tej sezoni smo imeli prilike dovolj, da smo spoznali, da nam je ZZZD edina mnogo pridobila v naših težkih razmerah. Tudi pozimi bomo skušali potom naše ZZZD poiskati vsaj zasilnega dela. Tovariši, ne pozabite na borbe, ki so že minule, ker nas za naprej še čakajo. Skušali bomo tudi nadalje mirnim putem po naših katoliških načelih doseči naše pravice, seveda pa tudi odločno.

Bodimo iskreni tovariši med seboj in si skušajmo eden drugemu pomagati. »Ljubzen in delo« bodi naše geslo.

Po treh letih obstoja naše organizacije ZZZD v Preski se še dobijo delavci, ki ne morejo razumeti, da strokovna organizacija je samo strežba ljudem ni pa v njej mesta nergačem, ki se nočejo organizirati zaradi 7 Din mesečne članarine, saj so mnenja, da kar bomo mi pridobili, bodo oni tudi uživali.

Znano jim je tudi, da na cesti Jeperca — Kranj ni spora z g. ing. Dedekom, ker smo že pred 3 leti vse mirnim putem uredili s tem pa tudi dosegli marsikaj, kar pri drugih stavbenikih v bližini še daleč nimajo in se tudi prositi ne upajo, še manj pa zahtevati. Mi pa, ki plačujemo članarino, pa opazujemo in delamo, če se da kje pomagati članstvu in s tem tudi nam samim.

Stavbinski delavec.

Mislinja

Kdor zna, ta shaja. Tako so rekli večsisth stari ljudje. Tega pogovora se drži naš šef dr. Artur Perger, kar se da ugotoviti že iz zadnje poravnalne razprave, na kateri je njegov, kakor zastopnik Zveze industrijev, dokazoval, da ako podjetje odpusti enega delavca, ni kolektivni, ampak individualni spor. To se pravi, da organizacija ali vse delavstvo ne more in se ne sme obrniti v smislu člena 15 uredbe o minimalnih mezdah, sklepanju kolektivnih pogodb, poravnanju in razsodništvu na pristojno oblast radi likvidacije spora, ki je nastal. Na kratko povedano, ako podjetje odpušča po enega delavca, se organizacija za to ne more in ne sme pri- toževati.

G. dr. Artur Perger si misli, da se bo na ta način maščeval nad nami, za kar smo bili prav za prav že pripravljeni takrat, ko se je zaključila stavka.

Važno je, da je na poravnalni razpravi njegov zastopnik le priznal, da ako bi se še pojavljale redukcije, bi bilo stvar razumeti kot maščevanje nad stavkajočimi delavci.

Pred dnevi je bil iz službe odpuščen tov. podpredsednik naše podružnice, kar je med nami mislinjskimi delavci ponovno odjeknilo kot maščevanje. Bog nas varuj prijateljev, sovražnikov se bomo že sami ubranili. Tako je med predavanjem svoj čas omenil na enem izmed naših sestankov zastopnik centrale tov. Luzar, ko nam je dopovedoval, da so prijateljski odnošaji med dvema strankama samo tako dolgo, dokler sta obe zadovoljni. Na občnem zboru, kateremu je prisostvoval ravnatelj g. Vestenik (na željo podjetja), je sam izjavil, da bo podpiral težnje delavstva in upošteval obratne zaupnike. Danes se je to vse pozabilo od strani podjetja. Mi pa tega še nismo pozabili in tudi nič ne damo na tako prijateljsko laskanje, ampak delamo po svoji dolžnosti, tako organizacija kot obratni zaupniki.

Vsej javnosti si dovoljujemo dati na znanje, da se s takim načinom maščevanja nad organizacijo in delavstvom zaliva korenine komunizmu in ni čuda, ako se med delavstvom šušlja, kdaj bo skoraj prilika vrniti milo za drago. Vsi moramo

vedeti in tudi računati s tem, da je sto-krat škoda, da si tujec judovskega pokolenja, kapitalist, ki nima socialnega čuta do zavednega slovenskega delavca, kuje kapital na naših slovenskih tleh.

Mi ne moremo mirno preko tega in ako misli g. doktor, da nas bo s tem onemogočil, se zelo moti, zakaj mi smo pripravljeni prenašati žrtve in smo na iste celo ponosni. Posebno še, ker vemo, da to ne more iti daleč naprej in da se bo ta spor likvidiral tako ali tako.

Soteska

Mi smo bili in bomo prvi, to smo pokazali pri volitvah obratnih zaupnikov, ki so se vršile v nedeljo 23. t. m. Marksisti, ki so pri nas novorojenčki, so se hoteli nad nami maščevati na ta način, da niso vložili kandidatne liste in da je iz njihove srede član volilne komisije dal za isto ostavko. In prav to je postalo zanje usodno.

Ne vemo, kaj so gospodje mislili in iz kakšnega razloga so strgali razglas, ki je bil nabit na vidnem mestu, za objavo volitev.

Da imajo marksisti še toliko uspeha, kolikor ga imajo, je predvsem treba računati z lahkovernimi delavci, ki so postali njih člani. Zastopnik marksistov, neki g. Marinc, je prišel teden pred volitvami in kar med odmorom, to je opoldan, imel sestanek ter na tem umival zamorca. Da bi pa pokazal moč marksistične organizacije, je predlagal, naj se vrše volitve kar 21. t. m. in to v gostilni »Pri žagi«. Ko so mu nekateri dopovedali, da je banska uprava odredila drugače in da se bodo volitve vršile 23. t. m., se je polahko umiril, češ tudi prav.

Na našo prošnjo je Delavska zbornica poslala na volitve svojega zastopnika, ki je prišel ob določeni uri in zahteval, da se mu predloži kandidatske liste, preden se volitve začne. Delavci so trdili, da sta dve kandidatni listi, kar pa volilnemu odboru ni bilo znano.

V smislu člena 22. navodil za volitve obratnih zaupnikov se volitve niso vršile in so se tako proglasili za izvoljene kandidati na naši listi. Tako smo dobili vse 4 zaupnike.

Vsako izjavo naših članov marksisti po svoje tolmačijo in jo uporabljajo za agitacijo. Tu naj navedemo samo en primer:

Zaupnik na naši kandidatni listi je v šali rekel: »V nedeljo pa se bomo udarili.« To je izraz, ki se uporablja pred vsakimi volitvami, misleč na volilno borbo. Mogočni marksisti pa so se dvignili in ga celo hoteli napasti, rekoč: »Pa se udarimo, bomo videli, kdo bo močnejši!« Ako rdeči sodrugi ne poznajo take šale, ali ako jo poznati nočejo in ako mislijo, da se meri moč po telesnih sposobnostih in telesni moči, jim povemo, da ko bi bilo tako, bi »krave zajce lovile«.

Značilno je, da novo organizacijo spoštujejo in upoštevaajo nameščenci gospoda Auersperga, torej čislajo tiste ljudi, ki so jim do danes metali polena pod noge, češ da podpirajo tuj kapital in mogočnjaka Auersperga, ki je bil pri nas posebno v zadnjem času zelo neprijubljen.

Viničarji

Zadnji »Slovenski delavec« je prinesel poročilo, da je g. ban dr. Marko Natlačen podpisal dne 13. t. m. novo Uredbo o viničarskem redu, danes pa že moremo poročati viničarjem, da je bila nova viničarska uredba dne 19. julija že tudi objavljena v »Službenem listu« dravske banovine. Po § 44 uredbe so določbe glede mezd, delovnega časa in nadur, glede odpovedi ter glede viničarskih komisij in postopka pred njimi, za obstoječa službena razmerja že obvezne z dnem, ko je stopila Uredba v veljavo, torej z dnem 19. julija; vse ostale določbe pa postanejo obvezne z dnem 1. novembra 1939. Z istim dnem se tudi prične za ta razmerja polz- kusna doba, ki traja do 31. oktobra 1940. Če ima viničar na dan, ko stopi ta Uredba v veljavo, višje celokupne prejemke, kot jih določa ta Uredba, se ti prejemki pred 1. novembrom 1939 ne morejo spremeniti.

Pogodbe za obstoječa viničarska raz- merja se morajo spraviti v sklad z določ- bami te Uredbe najkasneje do 1. novem- bra 1939.

K tem določilom iz nove Uredbe še za sedaj sporočamo, da naj se nobeden viničar ne prenaagli s podpisom oz. sklepanjem pismene pogodbe; počakati, da izi- dejo za pogodbe tozadevne tiskovine, za katere vzorec predpiše ban, kar se bo gotovo zgo- dilo v najkrajšem času. Ponavljamo: Vi- ničarji, ki ste že na mestu, novih pogodb še ne sklepajte!

Več tolmačenj iz nove viničarske Ured- be prinesemo prihodnjič, razen tega bo prinesel naš »Slovenski delavec« v tej in prihodnji številki celotno besedilo nove Viničarske Uredbe. Na to opozarjamo predvsem naše člane, da si te številke lista skrbno hranijo.

Važno za viničarje!

Uredba o službenem razmerju med vinogradnikom in viničarjem (viničarski red)

Uvodna določila.

§ 1.

Viničarji so osebe, ki jih najame vinogradnik, da mu obdelujejo vinograd v izmeri najmanj $\frac{1}{2}$ ha (5.000 m²) proti plačilu v denarju in naturalijah, žive pa v lastnem gospodinjstvu v vinogradnikovi zgradbi ter imajo za pravilno izvrševanje svoje službe potrebno strokovno usposobljenost. Če k vinogradu spadajo tudi druge kulture, more vinogradnik viničarje najeti tudi za obdelovanje teh.

Viničarji morejo biti tudi osebe ženskega spola.

Službeno razmerje viničarjev se ureja po določilih te uredbe.

Viničarjeva usposobljenost.

§ 2.

Za viničarja je strokovno usposobljen, kdor je izpolnil 21. leto starosti in je z uspehom dovršil vinarso šolo ali 9mesečni viničarski tečaj, ali pa je opravil viničarski izpit po določbah te uredbe, kar mora dokazati s predpisanimi spričevali. Pridobljena usposobljenost se mora vpisati v viničarjevo poslovno knjižico (§ 43.).

§ 3.

Pravico delati viničarski izpit imajo osebe obojega spola, ki so stare najmanj 21 let, in so bile najmanj 3 leta zaposlene pri vinogradniških delih. Izpit se dela pred komisijo, ki je sestavljena iz predsednika in dveh članov. Komisijo imenuje ban. Predsednik mora biti vinarški strokovnjak, člana pa kvalificiran vinogradnik, ki ga predlaga Vinarsko društvo v Mariboru, in kvalificiran viničar, ki ga predlaga Strokovna zveza viničarjev v Ljubotmeru.

Izpit je praktičen in teoretičen.

Natančnejše določbe o opravljanju izpita predpiše ban s posebnim pravilnikom do 31. decembra 1939.

Nastanek službenega razmerja.

§ 4.

Službeno razmerje nastane s pismeno pogodbo, ki jo morata vinogradnik in viničar skleniti pred nastopom službe. Pogodba se mora napraviti v dveh enakih izvodih na obrazcu, ki ga predpiše ban. En izvod pogodbe dobi vinogradnik, drugega pa viničar. Pogodba dobi obvezno moč, ko jo pogodbenika podpišeta.

§ 5.

Pogodba ne sme nasprotovati določbam te uredbe.

Pogodba mora vsebovati izčrpen seznam del, ki jih mora viničar opravljati, število oseb, starih nad 16 let, ki jih mora imeti viničar na razpolago za viničarska dela, število živine, ki jo mora imeti viničar, in število živine, ki jo mora rediti za gospodarja, ter prejemke, ki jih dobi viničar zase in za svoje delovne moči za navedena dela.

Ako pogodba ne vsebuje določil, ki so po uredbi obvezni del pogodbe (§ 41.), veljajo določila uredbe. Ako pogodbenika nista svojih dolžnosti in pravic določila v vseh nadrobnostih, velja, da so nadrobnosti urejene tako, kakor so bile pod neposrednim viničarjevim prednikom, vendar se v nobenem primeru ne smejo zmanjšati pravice in ugodnosti, ki jih ima viničar po tej uredbi. Za ostala dvomljiva vprašanja veljajo v prvem redu določbe občega državljanjskega zakonika, v drugem redu pa krajevni običaji.

Kot viničarjeve delovne moči so upoštevne samo osebe, ki žive v skupnem gospodinjstvu z viničarjem, so delazmožne in so dovršile 16. leto starosti. Ako se število dogovorjenih delovnih moči zniža brez krivde viničarja (smrt, huda bolezen, vojaška služba in podobno), sme viničar izpadlo delovno moč nadomestiti z najetim delavcem ali delavko, ako je to za opravljanje viničarjeve službe nujno potrebno.

Za lažja dela (paša, pobiranje sadja, sušenje krme, grabljenje listja, spravlanje rožja itd.) se smejo po posebnem dogovoru uporabljati tudi v skupnem viničarjevem gospodinjstvu živeče mlajše delazmožne moči; v tem primeru veljajo tudi zanje določila te uredbe, razen določil o viničarjevih prejemkih in delovnem času. Vendar se mora zanje delovni čas določiti tako, da delo ne bo škodovalo njihovu zdravju in šolskemu pouku.

Viničarjevi prejemki.

§ 7.

Viničar ima naslednje prejemke:

a) prosto stanovanje v vinogradnikovi zgradbi; če k zgradbi spada vrt za zelenjavo, dobi tudi tega;

b) na vsakega $\frac{1}{2}$ ha vinograda, ki ga obdeluje za vinogradnika, najmanj $\frac{1}{8}$ ha deputatne zemlje (sposobne za pridelavo žitaric ali okopavin) in ravno toliko travnišča; če pri vinogradu ni zadostne deputatne zemlje, mora vinogradnik namesto manjkajoče deputatne zemlje dati viničarju letno najkasneje do 1. novembra toliko krušnega zrnja oziroma krompirja, kolikor bi se ga povprečno pridelalo na manjkajoči površini; v tem primeru se računa, da se pridelalo 100 kg krušnega zrnja na 20 arih in 200 kg krompirja na 5 arih; če ni zadostnega travnišča, mora vinogradnik dati viničarju odgovarjajočo količino krme po odbitku stroškov pridelave ali protivrednost v denarju;

c) stelo, ki jo oskrbi vinogradnik sam; k stroškom spravlanja stelje za vinogradnikovo živino prispeva vinogradnik polovico;

č) če ima viničar svojo živino ali popolni hasek vinogradnikove živine (mleko in tele), nosi stroške spravlanja krme viničar, drugače pa vsak polovico;

d) ne glede na to, čigava je živina, ki jo viničar redi, razpolaga z gnojem, ki se pridelala od 1. decembra do 30. aprila, viničar, vendar le v korist deputatne zemlje in travnišča, z ostalim pa razpolaga vinogradnik;

e) viničar mora dobiti kot nagrado poleg količine vinskih tropin, določene v pogodbi še din 100.— letno od vsakega $\frac{1}{2}$ ha vinograda, ki ga viničar obdeluje; nagrado je plačati do 1. novembra; če vinograd obdeluje več viničarjev skupno, se nagrada deli med viničarje sorazmerno številu njihovih delovnih moči;

f) poleg gorenjih prejemkov dobiva viničar zase in za svoje delovne moči pogojeno dnevno mezdo za vsako delovno moč in za vsak dejanski delovni dan, ko delajo bodisi sam bodisi njegove delovne moči v vinogradu ali na ostalem vinogradnikovem posestvu; ta mezda mora znašati najmanj: za navadna dela v poletnih mesecih po din 10.—, v zimskih po din 8.—, za kvalificirana in težja dela, nasheta v predzadnjem odstavku tega paragrafa pa v poletnih mesecih po din 12,50, v zimskih po din 10.—

Od zgoraj določene mezde ali od letne nagrade sme vinogradnik odračunati srednjo vrednost tistih prejemkov v naravi, ki jih viničar po pogodbi dobi mimo onih, določenih v tč. a) do d) tega paragrafa. Če so ti prejemki v zemljiščih, se računa kot srednja vrednost legi in kakovosti zemlje ustrežajoča najemniška vrednost zemljišča v dotičnem kraju, če pa so ti prejemki v drugačnih naturalijah, se srednja vrednost računa po vrednosti dotičnih prejemkov na mestu samem.

Če je dogovorjeno, da se vinograd obdeluje ali posamezna dela v vinogradu ali na ostalem nanogradnikovem posestvu opravljajo v akordnem delu, dnevna mezda v akordu ne sme biti manjša od zgoraj določene dnevne mezde, pri čemer se računa, da je za obdelovanje enega orala vinograda potrebnih 100 delovnih dni, ne vseh tretjo kop.

Za kvalificirana in težja dela se štejejo: rigoljanje, cepljenje, škropljenje, žvepljanje, jensaka ali zimska globoka kop in rez.

Višino minimalnih mezd, določenih pod tč. f), more ban spremeniti po zaslišanju Vinarskega društva v Mariboru in Strokovne zveze viničarjev v Ljubotmeru.

§ 7.

Pogodbeno dogovorjeni prejemki se smejo ob pogojih te uredbe v teku službene dobe spremeniti le ob koncu službenega leta za naprej. Vsaka taka sprememba se mora za beležiti v pogodbi.

Letni obračun.

§ 8.

Najkasneje do 31. januarja vsakega leta mora viničar in vinogradnik napraviti pismen obračun glede prejemkov in vrednosti dela, ki so ga opravili viničar in njegove delovne moči v preteklem službenem letu (1. november do 31. oktobra).

Vinogradnik mora najkasneje 31. decembra pozvati viničarja k sestavi obračuna. Če se viničar do 31. januarja brez opravičenega razloga ne odzove pozivu vinogradnika in s tem sestavo obračuna onemogoči, izgubi pravico do prejemkov, ki ne bi bili že izplačani. Ko je obračun obojestransko sestavljen in sklenjen, viničar ne more ničesar več zahtevati od vinogradnika razen neizplačanih zneskov, izvirajočih iz obračuna. Če se vinogradnik in viničar ne moreta sporazumeti pri sestavi obračuna, razsoja o sporu viničarska komisija (§ 27.).

Obračun se napravi v dveh izvodih. En izvod obračuna dobi vinogradnik, drugega pa viničar.

Delovni čas.

§ 9.

Delovni čas znaša pri lastni hrani (deri) v letnih mesecih od 7. do 12. in od 13. do 18. ure, v zimskih mesecih pa od 8. do 12. in od 13. do 16. ure. Ta delovni čas se more s pogodbo skrajšati. V letnih mesecih ima viničar dopolne in popoldne po pol ure odmora. Viničarjevi gospodinjji traja opoldanski odmor pol ure več.

Pri hudi vročini ali ob nestanovitnem vremenu se sme delovni čas preložiti tudi na druge ure.

Letni delovni čas se računa od 1. marca do 31. oktobra.

Če viničar pri delu dobiva od vinogradnika vsednevno hrano, ne velja zanj delovni čas, določen v tem paragrafu, marveč delovni čas, ki je v kraju običajen ob vinogradnikovi hrani.

Nadure.

§ 10.

Kar dela viničar preko časa, določenega v § 9., kakor tudi kar dela ponoči in ob nedeljah in praznikih, se šteje za nadurno delo. Za nadurno delo pripada viničarju 50% višja mezda kakor za redno dnevno delo. Pri spravlanju sadja in ob trgatvi pripada delavcem samo normalna mezda, če so preko noči popolnoma oskrbljeni s hrano. Viničar se ob nedeljah in praznikih ne more siliti k delu brez nujnega razloga.

Dolžnosti viničarja.

§ 11.

Viničar je dolžen nastopiti službo ob določenem času z dogovorjenim številom delovnih moči in dogovorjenim številom živine.

Dokler ima vinogradnik na posestvu delo, mora imeti viničar pogojeno število ljudi in živine na razpolago izključno za delo na posestvu.

Vinogradniška dela mora opravljati strokovno pravilno in ob pravem času ter je dolžen vestno izpolnjevati vse odredbe vinogradnikove in nadrejenih uslužbencev, ki se tičejo njegove službe.

Viničar je glede vinogradniškega posestva vinogradnikov zaupnik; takoj mora naznaniti vinogradniku vsako poškodbo na zemlji ali poslopljih in mora zastaviti vse svoje moči, da obvaruje vinogradnika vsake škode, posebno škode po požaru, po tatvini na grozdju, sadju, krmi, drveh, stelji, orodju itd.

Brez vinogradnikovega dovoljenja ne sme viničar nikomur oddati svojega stanovanja.

§ 12.

Viničar in njegovi ljudje se morajo proti svojemu vinogradniku vesti dostojno in njemu in njegovim ljudem izkazovati primerno spoštovanje.

Dolžnosti vinogradnika.

§ 13.

Vinogradnik je dolžen viničarja sprejeti v službo ob določenem času, mu izročiti dogovorjeno stanovanje in deputatno zemljo ter mu dajati dogovorjene prejemke za opravljenost delo. Izplačilo se mora vršiti konec vsakega tedna.

§ 14.

Viničarjevo stanovanje naj po možnosti obsega kuhinjo, shrambo in za vsak zakonski par viničarjev družin po eno sobo, pri rodbinah, ki imajo več kot štiri delovne moči, pa dve sobi. Stanovanje mora ustrezati splošnim higienskimi zahtevam in ne sme biti slabše, kakor so druga kmetijska stanovanja v dotičnem kraju.

Tudi za pogojeno število živine morajo biti na razpolago primerni hlevi.

Posestnik mora primerno popravljati in vzdrževati poslopja na svoj račun. Posebno je dolžen skrbeti za higiensko stanje in požarno varnost poslopja. Vendar pa viničar ne more zahtevati preureditve stanovanja v teku pogodbene dobe.

§ 15.

Pijača, ki jo dobi viničar, mora biti zdrava in nepokvarjena in ne sme biti ponarejena. Šmarnica je prepovedana.

Materam, poročenim in neporočenim, se mora dati prilika, da doje svojo dečo. Zaradi tega se jim ne smeta skrajšati redni odmor in mezda.

§ 16.

Vinogradnik mora z viničarji in njihovimi ljudmi dobro ravnati; odgovoren je tudi za ravnanje svojih rodbinskih članov in svojih nameščenecv, kolikor se tiče posledic po tej uredbi.

Občasna ukinitve službenega razmerja.

§ 17.

Službene pogodbe morajo vinogradniki in viničarji skleniti za dobo treh let. Službeno razmerje se prične s 1. novembrom in konča po treh letih z 31. oktobrom. Prvo leto je polkusna doba; v tem letu se sme službeno razmerje odpovedati brez navedbe razloga v času od 1. do 15. avgusta. Če se v tem roku službeno razmerje odpove in z istim viničarjem sklene nova službena pogodba, se mora novo službeno razmerje skleniti brez polkusne dobe. Če pa se v določenem roku v polkusni dobi službeno razmerje ne odpove, velja sklenjena pogodba še za 2 leti. V tretjem letu se more službeno razmerje odpovedati brez navedbe razloga v času od 1. do 15. avgusta, sicer se pogodba avtomatično podaljša za nadaljnjo dobo treh let, toda brez polkusne dobe. Prav to velja za vsako nadaljnjo triletno dobo.

§ 18.

Razen v primerih, navedenih v § 17., sme vinogradnik viničarju odpovedati službo še:

a) če staja vinogradnikova zgradba, v kateri stanuje viničar, ali vinograd prešla v last druge osebe, ali če sta določena kot užitek in se to dokaže s pravnoveljavnimi listinami;

b) če viničar nima na razpolago onega števila oseb za viničarska dela, ki jih mora imeti po pogodbi (odst. 2. in 4. § 5. uredbe);

c) če vinogradnika zadene gospodarski polom, ali

d) če vinogradnik spremeni kulturo vinograda v taki meri, da površina vinograda, ki ga je viničar obdeloval ne doseže $\frac{1}{2}$ ha.

§ 19.

Razen v primerih, navedenih v § 17., sme viničar vinogradniku odpovedati službo tudi še:

a) v primerih tč. a) § 18.;

b) če se preseli na drugo posestvo kot lastnik, zakupnik ali užitek, ali

c) če je hudo ali dalj časa bolan in se s tem zmanjša število pogodbeno določenih delovnih moči (§ 5. uredbe).

§ 20.

Ban sme po potrebi spremeniti dobo službenega razmerja, določeno v § 17., in določiti še nove primere za odpoved službenega razmerja po §§ 18. in 19.

§ 21.

V primerih §§ 18. in 19. se odpove služba samo v času od 1. do 15. avgusta. Utemeljenost odpovedi mora potrditi viničarska komisija. Prijavo odpovedi je predložiti komisiji najkasneje do 20. avgusta, sicer velja, da je odpoved preklicana.

§ 22.

Sprememba v osebi vinogradnika nima za viničarja glede na pogodbeno službeno razmerje za tekoče službeno leto nobenih posledic.

Ako umre viničar, ima vdova pravico stopiti na mesto svojega moža v službeno razmerje za vso še preostalo službeno dobo (§ 17.). Tako pravico imata tudi viničarjev sin ali hči, če sta polnoletna. Med več upravičenci izbere naslednika vinogradnik. Vendar sme vinogradnik v tem primeru odpovedati službo po § 21., ako nima noben polnoletni član viničarske družine predpisane usposobljenosti za viničarja (§ 2.).

Selitev viničarja.

§ 23.

Selitev se vrši v času od 1. do 11. novembra. Ako se vinogradnik in viničar sporazume, se selitev lahko vrši tudi v drugem času, n. pr. spomladi.

Ko viničar zapusti svojo službo, mora v redu izročiti vinogradniku vse, kar mu je dal v uporabo, oskrbo in varstvo. Če viničar ni imel lastne živine, sme vzeti s seboj le toliko sena in slame, kolikor ju je pripeljal s seboj pri vstopu v službo. Če pa je viničar imel lastno živino, sme vzeti s seboj le toliko sena in slame, kolikor mu je tega preostalo na koncu službene dobe in je njegova last. V vsakem primeru sme odpeljati toliko drv, kolikor jih je pripeljal s seboj. Gnoj ostane gospodarju brez odškodnine. Stroške selitve nosi viničar.

Viničarja, ki je zapustil službo pri drugem vinogradniku proti določbam te uredbe, vinogradnik ne sme sprejeti v službo in odgovarja za vso škodo, ki bi s tem nastala drugemu vinogradniku.

Predčasna ukinitve službenega razmerja.

§ 24.

Viničarska pogodba more prenehati predčasno po krivdi viničarja ali po krivdi vinogradnika.

§ 25.

Po krivdi viničarja more prenehati službeno razmerje:

a) ako je viničar zagrešil tatvino, goljufijo, poneverbo ali zlonamerno poškodbo tuje lastnine v škodo svojega gospodarja ali njegovih svojcev;

b) ako hudo krši svoje službene dolžnosti, zlasti ako se ne pokorava gospodarjevim naredbam ali naredbam nadrejenih nameščenecv glede obdelovanja vinograda, ako se vda pijančevanju, ali ako po svoji krivdi postane nesposoben za opravljanje službe;

c) ako zanemarljivo živino, ki se mu je dala v oskrbo, in to kljub opominom gospodarja ali nadrejenih nameščenecv;

d) ako svoje delovne moči ali vinogradnikovo vprežno živino brez dovoljenja vinogradnikovega ali nadrejenih nameščenecv kljub izrečni prepovedi uporablja drugod, ali ako to stori s svojo živino, dokler ni domače delo opravljeno;

e) ako je svojega gospodarja ali njegove svoje oziroma sebi nadrejene nameščenice obcutno žalil ali z njimi surovo ravnal.

V teh primerih odgovarja viničar tudi za dejanja svojih delovnih moči in drugih družinskih članov, kolikor se to tiče posledic po tej uredbi.

(Dalje prihodnjic)

OUZD v juniju 1939

Povprečno štev. članov: moških 67.797 (+ 611); ženskih 36.723 (+ 323); skupaj 104.520 (+ 934).

Bolnikov: moških 1.668 (+ 127); ženskih 1.163 (— 81); skupaj 2.831 (+ 46).

Odstotek bolnikov: moških 2.46% (+ 0.17%); ženskih 3.17% (— 0.25%); skupaj 2.71% (+ 0.02%).

Povprečna dnevna zavarovana mezda moških: din 27.53 (— 0.14); ženskih din 19.45 (— 0.47); skupaj din 24.69 (— 0.26).

Celokupna dnevna zavarovana mezda moških: din 1.866.300.80 (+ 7.084.40); ženskih din 7.14.181.60 (— 10.838.80); skupaj din 2.580.482.40 (— 3.754.40).

Številke v oklepajih () pomenijo prirast »+« oziroma odpad »—« od lanskega leta, to je od junija 1938.

Povprečni stalež zavarovancev OUZD-a je znašal v juniju 1939 104.520 oseb. Letni diferencial je znašal + 934 oseb. Zadnji tako nizek diferencial je bil koncem leta 1935.

Nobenih bistvenih sprememb od lanskega leta ne kaže niti absolutni stalež niti odstotek bolnikov.

Nekoliko je nazadovala povprečna dnevna zavarovana mezda, in sicer za din 0.26.

Pod svojo lanskeletno višino je padla tudi celokupna dnevna zavarovana mezda, in sicer za din 3.754.40.